

Kansklas BBL/KBL januari 2021.

Inleiding:

Het is al jaren zo dat leerlingen met een anderstalige achtergrond en leerlingen met een taalachterstand oververtegenwoordigd zijn op het niveau van speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, opdc en op het niveau van bbl en kbl in het vmbo. Om ook de kansen van leerlingen in het lagere niveau te vergroten zodat ook zij minder risico lopen op onderpresteren en op een onderwijsniveau terechtkomen dat onrecht doet aan hun capaciteit kan de Kansklas bbl-kbl een uitkomst zijn. Gezien de ervaring en het succes van Kopklas is het zeer aannemelijk dat een vergelijkbare aanpak aangepast aan een lager niveau hetzelfde teweeg kan brengen bij leerlingen.

Sinds 2001 is er in Almere een Kopklas. Sinds 2007 is de Kopklas ondergebracht in de stichting Taalcentrum Almere. De gemeente Almere ondersteunt via het gemeentelijk onderwijs achterstanden budget het Taalcentrum en daarmee de Kopklas. De Kopklas is bedoeld voor leerlingen uit groep 7 of groep 8 die de capaciteiten hebben om succesvol te zijn op tl-havo-vwo maar door taalachterstand lagere adviezen krijgen. De leerlingen nemen deel aan de cito-eindtoets. De resultaten met de Kopklas Almere zijn al jaren zeer goed. De leerlingen scoren al jaren ruim boven het landelijke gemiddelde op de cito-eindtoets. De leerlingen stromen uit naar tl-havo-vwo en eenmaal op tl-havo-vwo doen leerlingen het goed en stromen meer op dan af. Uit een landelijk onderzoek naar de effecten van schakelklassen blijkt uit het volgende citaat de uitzonderlijke effecten:

'Nu heeft aan het eind van de Kopklas bijna 70% van de kopklasleerlingen een advies havo of vwo gekregen, 25% een advies 'rondom' vmbo-tl en 5% een advies vmbo-laag. Bij de start van de Kopklas was de verdeling: 3% een havo- of vwo-advies, de helft een 'rondom' vmbo-tl advies en bijna de helft een vmbo-laag advies. Het aandeel havo/vwo-adviezen is dus na een schakeljaar fors gegroeid, en het aandeel vmbo-laag-adviezen aanzienlijk gedaald.

Bron: Inrichting en effecten van schakelklassen. Resultaten van het evaluatieonderzoek

schakelklassen - Lia Mulder, Anneke van der Hoeven,
Hermann Vierke- SCO-Kohnstamm Instituut, Ineke van der Veen & Dorothé Elshof – Nijmegen ITS.

Het succes van de Kopklas laat zien dat het extra aanbod en de specifieke op taalverwerving gerichte aanpak lonend is. Leerlingen hebben daar in de rest van hun latere ontwikkeling veel profijt van. Er komen kansen op hun pad die er anders niet waren gekomen. Kansen die zij door een hoger niveau van taalvaardigheid krijgen en met succes kunnen benutten. Leerlingen presteren na een jaar in de Kopklas te hebben gezeten meer op het niveau van hun capaciteiten en stromen zelfs eerder op dan af.

Leerlingen die het advies krijgen voor de vso of voor praktijkonderwijs maar waar taalachterstand het meest in het oog springt ten opzichte van andere ontwikkelingen en capaciteiten en leerlingen die met de nodige twijfel een bbl advies krijgen zullen het meest kunnen profiteren van de Kansklas bbl-kbl.

Kansklas bbl-kbl zal leiden tot een hoger taalniveau bij leerlingen, meer passend bij hun capaciteit. Leerlingen zullen meer motivatie krijgen en zullen een grotere kans krijgen met succes het vmbo te volbrengen.

Het doel:

Per augustus 2021 start er een Kansklas bbl-kbl in Almere. De Kansklas is gehuisvest in een school voor vo (met vmbo afdeling) en de leerlingen staan ingeschreven op een basisschool. Echnaton geeft aan positief te staan tegenover samenwerking en waar nodig ruimte en personele inzet beschikbaar te kunnen stellen. De klas is bedoeld om leerlingen uit groep 7 of 8 met een taalachterstand een extra kans te geven om in te stromen op het vmbo (bbl-kbl). Het gaat om leerlingen die doorgaans terecht komen op het praktijkonderwijs of op het opdc maar daar niet perse thuishoren.

De doelgroep:

De Kansklas is bedoeld voor leerlingen die de capaciteit hebben voor het vmbo op bbl en kbl niveau maar dit niet aan kunnen vanwege een taalachterstand. De leerlingen komen veelal in het vso terecht of in het praktijkonderwijs. Leerlingen die toch in het vmbo belanden lopen een grote risico vast te lopen in het onderwijs. De leerlingen met een taalachterstand op dit niveau kunnen leerlingen zijn met een anderstalige achtergrond maar ook leerlingen met een Nederlandstalige achtergrond die weinig of onvoldoende talig zijn gestimuleerd. Bij leerlingen die baat kunnen hebben bij de Kansklas is er een discrepantie zichtbaar in de prestaties bij talige vakken ten opzichte van minder talige curriculumonderdelen zoals bijvoorbeeld bij rekenen.

De leerlingen die in aanmerking komen voor de Kansklas bbl-kbl hebben gemeen dat de taalachterstand is veroorzaakt door externe factoren en niet door interne deficiënties. De Kansklas is niet bedoeld voor bv leerlingen met een taal ontwikkelstoornis of voor leerlingen die speciaal onderwijs nodig hebben op het gebied van didactische en/of pedagogische hulpvragen.

De leerlingen die in aanmerking komen voor de Kansklas kunnen verschillende leerroutes bewandeld hebben.

A Leerlingen met een Nederlandstalige of een anderstalige achtergrond die al dan niet in Nederland zijn geboren en de gehele basisschool in Nederland hebben doorlopen.

B Leerlingen met een anderstalige achtergrond die op latere leeftijd naar Nederland zijn gekomen en deels de basisschool hebben doorlopen (nadat zij eerst een jaar eerste opvangonderwijs hebben genoten zoals op het Taalcentrum Almere wordt gegeven), bijvoorbeeld vanaf groep 3 of 4 of later.

C Leerlingen die recenter in Nederland zijn komen wonen en, via het eerste opvangonderwijs na 1 of 2 jaar, in aanmerking komen voor de Kansklas.

D Leerlingen vanuit het speciaal basisonderwijs die voldoen aan het profiel van een kansklasleerling.

Toelatingscriteria

Om te bepalen of een leerling geschikt is om toegelaten te worden tot de Kansklas worden een aantal indicatoren tegen het licht gehouden. Indicatoren die inzicht kunnen geven in de geschiktheid van een leerling om voldoende van de Kansklas te kunnen profiteren zijn onder andere:

- *De motivatie van een leerling.*
Het is belangrijk dat de leerling gemotiveerd is om op vmbo niveau het voortgezet onderwijs te volgen. De leerling begrijpt de kans die de Kansklas de leerling kan bieden. De leerling begrijpt ook dat hij/ zij zelf de kans moet pakken om tot succes te kunnen komen.
- *De motivatie van de ouders van een leerling.*
De ouders begrijpen de kans die de Kansklas hun kind kan bieden. De ouders weten hun kind voldoende te ondersteunen en te motiveren om van deze kans gebruik te maken.
- *Het gedrag van een leerling.*
Van de leerling is geen gedragsproblematiek bekend dat een mogelijke succesvolle deelname aan de Kansklas en aan het vmbo daarna sterk belemmerd.
- *De werkhouding.*
De leerling is in staat om voldoende geconcentreerd en zelfstandig te werken op school en thuis bij het maken van huiswerk.
- *De achtergrond en het ontwikkelingsverloop van de leerling.*
De achtergrond en het ontwikkelingsverloop van de taalachterstand van de leerling is een belangrijke indicator of de leerling voldoende baat zou kunnen hebben aan een jaar Kansklas onderwijs. Zo zullen de resultaten van cito lvs, toetsen, groeicurves en dergelijke verschillend geïnterpreteerd kunnen worden afhankelijk van het verloop van hoe de leerling tot het resultaat is gekomen. Daarbij wordt er gekeken naar welke belemmerende en stimulerende factoren op welk moment in de ontwikkeling een belangrijke rol hebben gespeeld om tot het resultaat te komen.
- *De intelligentie van een leerling.*
Onderdeel van de aanmeldingsprocedure is dat er bij de leerlingen een IQ test is of wordt afgenomen, de test mag niet ouder zijn dan 2 jaar; een test die inzicht geeft in de leercapaciteiten van de leerling. De school die een leerling aanmeldt voor de Kansklas is verantwoordelijk voor het afnemen van de test. Mocht een leerling na een jaar Kansklas toch een advies praktijkonderwijs krijgen dan kan het resultaat van IQ test meegenomen worden in de beschikking die nodig is om toegelaten te worden tot het praktijkonderwijs. IQ score mag geen harde criteria zijn daar de mate van taalvaardigheid in het Nederlands van de leerlingen een vertekend beeld kan geven van de daadwerkelijke capaciteiten.

- *De resultaten van het cito leerlingvolgsysteem.*
De resultaten van de cito leerlingvolgsysteem worden geanalyseerd en beoordeeld. Een analyse van hoe de ontwikkelingsverloop is geweest (continue of grillig) en of er een analyse van talige vaardigheden ten opzichte van niet-talige vaardigheden (coherent versus discrepantie).
- *De resultaten van de eindtoets (cito of anderszins).*
De resultaten van de eindtoets worden meegenomen in de uiteindelijke afweging of een leerling toegelaten kan worden tot de Kanklas.
- *De resultaten van de TOA toets voor Nederlands (begrijpend lezen en begrijpend luisteren) en rekenen.*
Onderdeel van de toelatingsprocedure is het afnemen van een TOA toets voor Nederlands (begrijpend lezen en begrijpend luisteren) en rekenen. Per aangemelde leerling wordt bekeken welke toets voor de leerling het meest geschikt is; een F toets (regulier) of een A toets (nt2 leerlingen).
- *Het advies van de vorige school.*
Het advies van de school van herkomst en de motivering daarbij is een belangrijke indicator of voor de leerling de Kanklas de meest geschikte onderwijsplek is.

De toelatingsbepaling.

De toelating van een leerling tot de Kanklas wordt uiteindelijk bepaald in een afweging van alle beschikbare indicatoren en waarbij de inschatting op succes van de leerling in de Kanklas en het vervolg in het vmbo de doorslag zal geven.

Toelatingsprocedure

In het schooljaar voorafgaand aan de start in de Kanklas bbl-kbl worden de volgende stappen doorlopen in de toelating van leerlingen.

- Potentiele leerlingen voor de Kanklas komen in beeld door werving van leerlingen bij scholen, verwijzing en/ of advisering door scholen en door aanmelding van leerlingen door scholen en/ of ouders.
- De verwijzende school zorgt ervoor dat er een IQ test wordt afgenomen van de potentiële leerling voor de Kanklas. In dit eerste jaar (2021) is dit gezien corona en de tijdsdruk geen strikte eis.
- Informatie over de leerling met betrekking tot de toelatingscriteria wordt ingewonnen/ verzameld.
- De verzamelde informatie over de leerling wordt geanalyseerd.
- Leerling en ouders worden uitgenodigd voor een motivatiegesprek.
- Aangemelde leerlingen worden uitgenodigd voor een TOA toets (Nederlands, begrijpend lezen en begrijpend luisteren en rekenen).
- Na afweging van alle verzamelde informatie wordt er een definitieve beslissing genomen over toelating van de leerling tot de Kanklas door de ontvangende school (het Taalcentrum).

- Alle leerlingen die zijn aangemeld voor de Kansklas en die in hun laatste leerjaar zitten van de basisschool dienen zich ook aan te melden voor het regulier voortgezet onderwijs volgens de geldende procedure (voor 1 maart).
- Leerlingen die niet worden toegelaten tot de Kansklas vervolgen hun procedure voor aanmelding in het voortgezet onderwijs.
- Leerlingen die worden toegelaten worden ingeschreven bij het Taalcentrum po.
- Voor de zomervakantie vindt er een kennismaking plaats tussen de leerlingen die zijn toegelaten tot de Kansklas met de leerkracht van de Kansklas en met de school waar de Kansklas is gehuisvest.

Uitgangspunten bij de opzet van de Kansklas

Groepsgrootte

Uitgangspunt bij de inrichting van de Kansklas is een groepsgrootte van maximaal 15 leerlingen.

Het programma

Het lesprogramma zal nog moeten worden uitgewerkt. De leerlingen staan ingeschreven op het basisonderwijs en vallen dus onder de wet op het primair onderwijs en onder de inspectie po. In het programma zal er uiteraard veel aandacht moeten zijn voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid, nt2 onderwijs, woordenschat, begrijpend en studerend lezen, begrijpend luisteren, zelfstandig werken, voorbereiding op het vmbo met praktijkvakken, beeldende vorming, sociale vaardigheden, drama, studie vaardigheden.

Toetsing en monitoring

Van elke leerling in de Kansklas wordt een ontwikkelperspectiefplan (opp) opgesteld. De leerlingen zullen regelmatig getoetst worden vanuit de gebruikte methodes maar ook methode onafhankelijk volgens het cito leerlingvolgsysteem. Aan het eind van de Kansklas zal eventueel de route 8 eindtoets worden afgenomen. Gekeken zal worden of dit een toevoegende waarde heeft op het eindadvies. De route 8 toets (van A Vision) is waarschijnlijk het meest passend daar deze adaptief is en digitaal afgenomen kan worden.

Na de Kansklas zullen de leerlingen gemonitord worden gedurende hun periode in het vmbo om de meerwaarde van de Kansklas in beeld te krijgen en het aanbod daar waar nodig bij te stellen.

Het schooladvies voor aan eind van de kasklas

Aan het eind van de Kansklas zullen de leerlingen een schooladvies krijgen en de gangbare procedure volgen die geldt voor de overgang van alle leerlingen vanuit het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs.

Voor leerlingen die het advies krijgen voor praktijkonderwijs zal er een TLV moeten worden aangevraagd.

Samenwerking met de vo school van huisvesting (Echnaton)

- Aansluiting bij de dagelijkse praktijk
Het lesrooster en de lestijden zullen zoveel mogelijk aangepast worden aan het rooster van de vo school van huisvesting.
De leerkracht (en) van de Kansklas zullen in dienst zijn van het Taalcentrum, dan wel door het Taalcentrum worden ingehuurd en zullen zoveel mogelijk meedoen met dagelijkse praktijk van de vo school van huisvesting.
- Meedoen met activiteiten
De leerlingen van de Kansklas zullen de mogelijkheid krijgen zoveel mogelijk mee te doen met speciale activiteiten en/of naschoolse activiteiten (denk aan sport/cultuur ed)
- Inzet personeel
Personeel van de Kansklas wordt ingezet vanuit het Taalcentrum en eventueel deels ingehuurd vanuit extern, bv vanuit de vo school van huisvesting.
- Uitwisseling van taal (nt2) expertise
De vo school van huisvesting kan gebruik maken van de expertise die in de Kansklas aanwezig is of wordt ontwikkeld, ten gunste van de bestrijding van taalachterstand en/ of nt2 aanpak elders binnen de school. Dit kan op een formele en informele manier, de wijze waarop dit kan geschieden zal nog nader worden uitgewerkt.

Profiel van de leerkracht van de Kansklas

De Kansklas is een nieuw fenomeen binnen Almere en Nederland en de klas is uniek binnen de school van huisvesting. Deze positie in het veld maakt dat de klas een soort van eenpitter is, dit vraagt extra aandacht voor de competenties van de leerkracht.

De leerkracht zal goed moeten kunnen samenwerken met collega leerkracht in de Kansklas en/of met collega's van de school van huisvesting.

De leerkracht zal goed in staat moeten zijn zelfstandig te werken maar ook in staat zijn om eigen feedback te organiseren. De leerkracht zal goed moeten kunnen communiceren over de aanpak in de Klansklas en de resultaten van die aanpak. De leerkracht zal goed in staat moeten zijn de verbinding te leggen met collega's van het Taalcentrum en tegelijk met collega's van de school van huisvesting. Allereerst zal de leerkracht uiteraard deskundig moeten zijn op het gebied van taalachterstand en nt2 aanpak.